

[EL MARC LEGAL]

INTRODUCCIÓ AL MARC LEGAL DE LA LLENGUA CATALANA A LES ILLES BALEARS

Lluís J. SEGURA I GINARD

Advocat de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears

1. IDEES PRELIMINARS

Com a conseqüència de la promulgació de la Constitució espanyola de 1978 i dels diversos estatuts d'autonomia, en cada una de les comunitats autònomes amb llengua territorial pròpia, s'han desenvolupat règims jurídics d'ús i de promoció d'aquestes llengües.

Aquests règims tenen en comú diversos elements: es regeixen pel principi de territorialitat; comparteixen unes bases fonamentals a partir de les determinacions constitucionals i d'algunes normes estatals, i afecten també el castellà, llengua oficial de l'Estat, en la mesura en què s'ocupen dels drets i dels deures dels ciutadans en aquesta matèria. També pot ressenyar-se com a característica comuna de cada una d'aquestes legislacions l'existència d'una llei de capçalera, que en el cas balear és la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears. Aquestes lleis es proposen, essencialment, dos objectius complementaris: definir l'abast de la cooficialitat lingüística i ordenar el procés de normalització lingüística.

Al marge dels elements comuns, s'observen particularitats en cada un d'aquests règims, les quals no només es donen en relació amb cada llengua territo-

rial (català, èuscar, gallec), sinó també en relació amb una mateixa llengua. Aquesta circumstància és la que justifica un títol com el que encapçala aquest treball i la que permet comprovar l'existència d'especificitats en el tractament de la llengua catalana a les legislacions de Catalunya, de les Illes Balears i de la Comunitat Valenciana (abstracció feta de la denominació *valencià*, en aquest cas).

2. LES DADES DE L'ORDENAMENT JURÍDIC

El règim de cooficialitat lingüística de les Illes Balears s'ha desenvolupat, en el context de l'article 3 de la Constitució, sobre un substrat normatiu constituït fonamentalment per l'Estatut d'autonomia de 1983 (articles 3 i 14, sobretot), la Llei de normalització lingüística de 1986 i algunes altres disposicions autonòmiques que completen aquests textos. D'aquest bloc normatiu, és possible extreure'n els trets essencials, que poden sintetitzar-se en les proposicions següents:

- a. El català i el castellà són llengües oficials en el territori balear. El català és la llengua pròpia de la comunitat autònoma, entesa com a àmbit territorial de l'Estat i com a conjunt d'institucions pròpies de les Illes Balears.
- b. La declaració d'oficialitat comporta el reconeixement dels denominats drets lingüístics dels ciutadans, que es configuren en termes molt amplis a partir de la possibilitat de lliure elecció lingüística i de la prohibició de discriminació.
- c. La llengua pròpia requereix accions de protecció i de promoció que els poders públics han d'emmarcar en un procés de normalització lingüística orientat a l'assoliment de la igualtat lingüística.
- d. La proclamació del deure constitucional de conèixer el castellà suposa realment l'existència d'una presumpció general de coneixement d'aquesta llengua que impedeix al·legar-ne vàlidament ignorància, llevat de casos de conflicte amb els drets fonamentals. També es pot parlar, limitadament, d'una presumpció de coneixement de la llengua catalana (desvinculada de l'existència formal d'un deure lingüístic), que és, però, més feble a causa de les característiques de l'ordenació lingüística, tal com s'ha anat configurant legalment. En la interpretació mantinguda pel Tribunal Constitucional, tot això permet als ciutadans que s'expressen en castellà gaudir d'un estatus lingüístic reforçat a qualsevol comunitat autònoma, ja que, en general, poden al·legar vàlidament el desconeixement de la llengua territorial cooficial.

- e. Pot apreciar-se així l'existència d'una asimetria de la cooficialitat, ja que la llengua catalana presenta algunes mancances respecte de la llengua castellana, que deriven de la consideració legal de la primera com a llengua territorial (respecte de la qual, com ja s'ha dit, no s'estableix una presumpció general de coneixement equiparable a la del castellà). Ara bé, la asimetria es manifesta també en la circumstància que la llengua pròpia pot ser utilitzada amb caràcter habitual i preferent per part dels poders públics, els quals, per una altra banda, només han de seguir criteris de bilingüisme (entès com a ús simultani d'ambdós idiomes) en els casos determinats expressament a l'ordenament jurídic (com, per exemple, en matèria de publicació oficial d'actes i disposicions).

A partir d'aquest bloc normatiu de caràcter fonamental, i particularment a partir de finals dels anys vuitanta del segle passat, la legislació balear ha envestit la qüestió lingüística en diversos sectors de l'acció pública i ha completat les primeres decisions del legislador de 1986. Les dades més importants d'aquest procés apareixen en els apartats següents.

3. LA CONDUCTA LINGÜÍSTICA DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

D'acord amb la Llei de normalització lingüística, el català és la llengua pròpia de les administracions de les Illes Balears, expressió que, a parer nostre, engloba els aparells administratius de la comunitat autònoma, dels consells insulars, dels municipis i de la resta d'ens locals, i també de les entitats instrumentals o dependents de qualsevol d'aquestes persones jurídicopúbliques (com ara organismes autònoms, empreses públiques, consorcis, etc.).

La consideració de llengua pròpia apareix envoltada d'una sèrie de prescripcions legals, d'entre les quals ara interessa destacar aquelles que exigeixen a les administracions dotar-se d'unes pautes de conducta lingüística tendents a aconseguir un ús normal i preferent del català en tot tipus d'actuacions. Un ús que presenta un caràcter marcadament simbòlic i identitari, però que va més enllà en la mesura en què afavoreix la projecció pública de la llengua. Esdevé així un element important a considerar en el procés normalitzador de les relacions entre els poders públics i els ciutadans.

Ara bé, aquestes pautes o regles sobre els diversos usos, d'origen normatiu, no poden aplicar-se al marge de la pròpia noció de llengua oficial i dels principis que presideixen els règims de cooficialitat. En efecte, l'ús de qualsevol de les llengües oficials no pot discutir-se des del punt de vista de la validesa i l'eficàcia dels actes i les disposicions en els quals es manifesta. I això significa que l'incompliment de les pautes lingüístiques per la pròpia Administració pública no es pot entendre en tots els casos, i automàticament, com a infracció substancial de la

legalitat, sinó únicament com a contravençió de les regles formals relatives als diversos usos lingüístics. Recordem que, per exemple, la redacció de documents, de resolucions i d'altres actuacions únicament en castellà és, d'entrada, plenament vàlida i eficaç pel que fa a la llengua emprada. L'hàbitud en la contravençió d'aquestes pautes, com fàcilment s'intueix, és un obstacle per a l'aplicació pràctica dels imperatius normalitzadors.

En l'àmbit de l'Administració autonòmica, les determinacions de la Llei de normalització tingueren un primer desplegament en el **Decret 100/1990**, de 29 de novembre, el qual introduí un conjunt de prescripcions relatives a la diversitat d'usos lingüístics: ús general, ús oral, ús intern, retolació, relacions amb els administrats, avisos, etc. Així mateix, va incloure regles en matèria de capacització lingüística del personal. En un intent de superar les ambigüitats d'alguns preceptes de la Llei de normalització lingüística, el Decret introduïa la novetat de prescriure, a l'article 2, que «[d]'una manera general l'Administració de la CAIB [comunitat autònoma de les Illes Balears] ha d'emprar el català per a les seves relacions».

Pel que fa als ens territorials, al llarg dels anys s'ha produït una assumpció normativa dels postulats legals, que s'ha manifestat a través dels denominats reglaments d'ús lingüístic aprovats pels tres consells insulars i per la immensa majoria dels municipis balears. Es tracta de disposicions clarament influïdes pel Decret 100/1990, suara esmentat.

Les dades anteriors han de completar-se amb les que es deriven de l'aprovació de la **Llei 3/2003**, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la comunitat autònoma. Els articles 43 i 44 d'aquest text legal consagren un principi d'actuació preferentment monolingüe dels òrgans administratius i de les entitats instrumentals que en depenen, en l'aplicació del qual queden salvaguardats els drets lingüístics dels ciutadans. Així, a l'apartat 1 de l'article 43, es disposa:

L'Administració de la comunitat autònoma i les entitats que integren l'administració instrumental han d'emprar el català en les seves actuacions internes i en la relació entre elles. També l'han d'emprar normalment en les comunicacions i les notificacions adreçades a persones físiques o jurídiques residents en l'àmbit lingüístic català, sense perjudici del dret de les persones interessades a rebre-les en castellà, si ho demanen.

I el primer apartat de l'article 44 prescriu el següent:

En els procediments administratius tramitats per l'Administració de la comunitat autònoma i les entitats que integren l'administració instrumental s'ha d'emprar el català, sense perjudici del dret de les persones interessades a presentar escrits i documents, a fer manifestacions i, si ho sol·liciten, a rebre notificacions en castellà.

Finalment, a l'apartat segon d'aquest mateix article 44, es llegeix:

L'Administració ha de lliurar a les persones interessades que ho sol·licitin en cada cas, en la llengua oficial demanada, un testimoniatge traduït de les actuacions o de la documentació que els afecta. La sol·licitud de traducció no pot comportar cap perjudici o despesa a la persona sol·licitant, ni retards en el procediment ni la suspensió de la tramitació o dels terminis establerts.

Es tracta de dos preceptes que posen de manifest la influència de la Llei catalana 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística. El repàs a les aportacions de la Llei balear 3/2003 ha de completar-se amb la menció de la seva disposició addicional cinquena, segons la qual els dos preceptes ressenyats són aplicables al conjunt de les administracions públiques de les Illes Balears, incloses les corporacions de dret públic i els concessionaris de serveis públics.

Pel que fa a l'Administració sanitària, és de destacar la Llei 5/2003, de 4 d'abril, de salut, en la qual es conté una regulació tendent a combinar equilibradament l'efectivitat dels drets dels pacients i els principis normalitzadors en l'àmbit sanitari.

Finalment, sembla oportú deixar constància del Decret 132/2002, de 25 d'octubre, pel qual s'estableix el nou règim jurídic del *Butlletí Oficial de les Illes Balears*. Aquest Decret conté, entre d'altres, mesures per reforçar el principi de bilingüisme en la publicació dels actes i les disposicions dels poders públics radicats en el territori de les Illes Balears, inclosos els òrgans judicials i els de l'Administració perifèrica de l'Estat.

4. LA FUNCIO PÚBLICA

Els imperatius de la cooficialitat i del procés normalitzador en l'àmbit dels poders públics i, singularment, en el de les administracions públiques, tenen una projecció específica en matèria de funció pública. En la lògica del sistema, només uns recursos humans capacitats lingüísticament de manera suficient i adequada poden garantir la vigència dels imperatius esmentats i, per descomptat, l'efectivitat dels drets lingüístics dels ciutadans. Es tracta, a més a més, d'un objectiu clarament lligat al principi constitucional d'eficàcia, com ha posat en relleu el mateix Tribunal Constitucional.

Això no obstant, la legislació balear de funció pública ha hagut d'experimentar una llarga evolució fins a arribar a la situació actual, en la qual s'ha implantat l'exigència generalitzada de coneixements de català per a l'accés a un lloc de treball en l'Administració autonòmica i en els procediments de provisió (concurs o lliure designació).

Les disposicions més notòries en aquest camp les trobam en la Llei 2/1989, de 22 de febrer, de la funció pública, i en una sèrie de reglaments que la desenvolupen, d'entre els quals és imprescindible destacar el Decret 27/1994, d'11 de març, pel qual s'aprova el Reglament d'ingrés; el Decret 25/2001, de 16 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament que regula l'exigència de coneixements de llengua catalana en els procediments selectius d'accés a la funció pública, avui derogat pel Decret 162/2003, de 5 de setembre; i el Decret 33/1994, de 28 de març, pel qual s'aprova el Reglament de proveïment de llocs de treball i promoció professional.

Recentment, dues disposicions reglamentàries han suscitat el debat jurídic amb relació a l'exigència de coneixements lingüístics. La primera d'aquestes disposicions, el Decret 162/2003, ja esmentat, ha efectuat una rebaixa generalitzada dels nivells de coneixements exigits en els procediments selectius d'accés a la funció pública i de provisió de llocs de treball, de manera que, amb caràcter general, s'elimina com a requisit el denominat certificat C, corresponent a coneixements orals i escrits de nivell mitjà. Es tracta d'una disposició amb la qual s'acull la idea (sense indicar els preceptes de la Llei de normalització que li donarien cobertura) que el procés de normalització lingüística en l'àmbit administratiu pot deixar-se en suspens, o que és viable introduir-hi elements de retrocés o de desacceleració. La disposició posa també en evidència, almenys per a determinats grups de funcionaris i de treballadors públics, un cert desfasament entre les capacitats requerides i la preparació lingüística. Així, per a tasques corresponents al grup A, per posar un exemple, la titulació acadèmica d'accés garantirà als funcionaris uns coneixements de castellà de tipus mitjà, mentre que el nivell de català exigit a aquestes mateixes persones només serà l'elemental. El problema s'intueix ràpidament i pot agreujar-se, ja que el dèficit de capacitació difícilment pot estar en consonància amb les determinacions de la nova Llei de règim jurídic de l'Administració autonòmica, abans esmentada, l'efectivitat de la qual respon a la lògica d'un model de funcionariat amb competències lingüístiques adequades i similars en ambdues llengües oficials. Un model que, endemés, sembla l'únic idoni per garantir plenament els drets lingüístics dels ciutadans en les seves relacions amb les instàncies administratives.

La segona de les disposicions al·ludides és el Decret 176/2003, de 31 d'octubre, que modificà l'anterior reglament mitjançant una disposició transitòria per la qual es dispensava de l'exigència de coneixements lingüístics, durant un període de cinc anys, els funcionaris i el personal laboral fix que complissin o haguessin complert els cinquanta anys abans de l'acabament del termini de presentació de sol·licituds per participar en els procediments de provisió de llocs de treball. Aquesta norma reglamentària ha estat anul·lada per la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, mitjançant la Sentència núm. 99, de 4 de febrer de 2004, per raó de la seva disconformitat amb l'article 23.2 del text constitucional, precepte que garanteix el dret d'accedir en

condicions d'igualtat a les funcions i als càrrecs públics, amb els requisits que assenyalin les lleis. Anteriorment, el Consell Consultiu de les Illes Balears, en el seu Dictamen núm. 138/2003, de 21 d'octubre, ja havia qüestionat la legalitat d'aquestes mesures sobre la base de considerar, entre d'altres aspectes: que constitueixen una excepció no autoritzada pel legislador i desproveïda d'una justificació objectiva i raonable; que contradiuen la regla general de valoració dels coneixements de català establerta a l'article 57 de la Llei 2/1989, abans esmentada; que introdueixen una modulació no autoritzada del procés de normalització lingüística, i que obstaculitzen injustificadament l'aplicació dels articles 43 i 44 de la Llei de règim jurídic de l'Administració autonòmica, ja que impedeixin l'ús normal i preferent del català en totes les actuacions administratives.

5. LA PROJECCIÓ DE LA COOFICIALITAT EN L'ÀMBIT EDUCATIU

L'ensenyament constitueix probablement l'àmbit en el qual els autors de la Llei de normalització varen mostrar-se més sensibles, segurament des de la convenció que la recuperació de l'ús de la llengua catalana ha de dur-se a terme fonamentalment a través de l'escola. La Llei esmentada va establir una regulació de caràcter fonamental que condensa, al títol segon (articles 17 a 26), principis de caràcter nuclear, alguns dels quals s'han vist projectats en el corresponent desplegament reglamentari.

Els límits d'aquest treball no permeten més que una aturada breu sobre aquest complex de l'ordenament jurídic balear, que convé aprofitar per tal de remarcar les decisions fonamentals del legislador en aquesta matèria.

- a. L'Administració educativa determina la llengua en què s'imparteix l'educació, si bé els alumnes tenen dret a rebre el primer ensenyament en català o en castellà.
- b. Les llengües catalana i castellana han de ser ensenyades en tots els nivells, graus i modalitats de l'ensenyament. La dedicació horària referida a l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes ha de ser igual, com a mínim, a l'establerta per a l'estudi de la llengua i la literatura castellanes.
- c. El sistema educatiu ha de garantir que els alumnes, en acabar el període d'escolaritat obligatòria, tinguin un domini suficient d'ambdós idiomes oficials.
- d. L'Administració educativa ha d'impulsar la normalització progressiva del català com a llengua vehicular de l'ensenyament i com a mitjà de comunicació en les actuacions administratives dels centres d'ensenyament.

ment, amb la prohibició que els alumnes siguin separats en centres diferents per raó de la llengua.

Dels que s'acaben d'indicar, destaca particularment, com a tret fonamental de l'ordenació lingüística en el camp de l'ensenyament no universitari, la instauració del denominat *model de conjunció lingüística o de bilingüisme integral*, un model plasmat clarament en els preceptes esmentats de la Llei balear de normalització lingüística i sobre el qual no hi ha dubtes de constitucionalitat, si ens atenem a la Sentència del Tribunal Constitucional 337/1994, de 23 de desembre (dictada en relació amb la legislació de Catalunya).

Com ja hem apuntat, el model permet que els poders públics, superada l'etapa del primer ensenyament, *determinin la llengua vehicular en l'educació, tot garantint l'ensenyament adequat d'ambdues llengües oficials*. El Decret 92/1997, de 4 de juliol, va concretar l'abast del model de conjunció tot establint regles que obligaven els centres educatius a *impartir determinades matèries en català, fins a arribar, en quatre cursos escolars, a un cinquanta per cent de l'horari lectiu, com a mínim, en aquesta llengua*.

Aquesta disposició donava cos a una idea de progressivitat en la implantació del català com a llengua de l'ensenyament. Ara bé, els canvis legislatius adoptats per les instàncies estatals (particularment en la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, i en les disposicions reglamentàries que la desenvolupen) plantegen actualment a la comunitat autònoma la necessitat d'afrontar el desplegament de la normativa estatal de caràcter bàsic i d'adequar-se als nous postulats normatius en matèria d'ensenyament de les llengües oficials. En aquest procés, que recentment s'ha vist afectat pel canvi de majoria a les Corts Generals derivat de les eleccions de 2004, s'ha de produir l'adaptació dels currículums educatius en el context de les prescripcions lingüístiques provinents de l'Estatut d'autonomia i de la Llei de normalització.

6. LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA EN LES ACTIVITATS ECONÒMIQUES

El món econòmic no ha estat destinatari de mesures normatives de caràcter lingüístic fins a temps recents. La primera regulació arriba amb la Llei balear 1/1998, de 10 de març, de l'Estatut dels consumidors i usuaris, l'article 14 de la qual estableix prescripcions de caràcter lingüístic en la informació adreçada a aquest col·lectiu. Tal vegada la novetat més interessant que s'hi conté és la possibilitat d'usar exclusivament la llengua catalana per a la redacció de l'etiquetatge, fins i tot pel que fa a la informació dels productes relacionada amb la salut o amb la seguretat de les persones, «quan les dades expressades en la llengua pròpia de la comunitat autònoma siguin fàcilment intel·ligibles».

Posteriorment, la Llei 11/2001, de 15 de juny, d'ordenació de l'activitat comercial a les Illes Balears, fa una passa més en la direcció d'incorporar el procés normalitzador a les activitats econòmiques. I ho concreta amb una sèrie de mesures, el denominador comú de les quals és l'objectiu d'intensificar l'ús del català en les activitats comercials. Convé repassar-ne breument el contingut.

L'apartat segon de l'article 8 introdueix per primera vegada en l'ordenament jurídic balear el principi de disponibilitat lingüística de les empreses en l'atenció als consumidors. Per entendre'n adequadament l'abast, convé recordar el que disposa l'apartat primer:

En els establiments regulats en aquesta llei, els consumidors tenen dret a ser atesos en alguna de les llengües oficials de les Illes Balears, i no podran ser discriminats o atesos incorrectament per raó de la llengua oficial que emprin.

Seguidament, l'apartat segon estableix el següent:

En els establiments al detall que disposen d'una plantilla laboral de més de tres treballadors, els consumidors tenen, a més, el dret de ser atesos en la llengua oficial de les Illes Balears que escullin.

Sembla oportuna, així mateix, una breu referència a la Proposta d'avantprojecte de llei d'ús del català en les activitats econòmiques, elevada per la Conselleria d'Educació i Cultura al Consell Social de la Llengua, que la va debatre en la sessió plenària de 28 de març de 2003, i actualment pendent de tramitació. De manera sintètica, es pot destacar que amb aquest text es pretén reforçar les exigències lingüístiques dels operadors econòmics, enfortir els drets lingüístics dels consumidors i usuaris, i intensificar l'ús ambiental del català en la retolació exterior de les empreses i dels establiments, com també en la publicitat.

Són dignes d'esment, per acabar aquest bloc de qüestions, les memòries del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears corresponents als anys 2001 i 2002, en les quals hi ha referències precises al marc legal de l'ús de la llengua catalana. En la memòria de l'any 2002 hi ha, a més, propostes d'interès notori pel que fa a la intensificació del procés normalitzador en les activitats econòmiques, que han estat formulades pels membres d'aquesta institució autonòmica amb un grau elevat de consens.

7. CONSIDERACIONS SOBRE EL PROCÉS NORMALITZADOR COMO A VALOR JURÍDIC

Els objectius que es proposà el legislador balear de 1986 s'han aconseguit parcialment, encara que de manera desigual, com certifiquen les dades sobre l'ús

del català a les Illes Balears. Aquest fet no ha impedit, però, una certa insatisfacció en els resultats obtinguts, que s'ha posat de manifest, fins i tot, en el mateix procés de creació de normes. Efectivament, en les exposicions de motius o en els preàmbuls de nombroses disposicions es justifiquen les mesures d'incentivació del procés normalitzador a partir d'un diagnòstic sociolingüístic que no permet, ni de bon tros, certificar la igualtat de les llengües amb relació als drets dels ciutadans.

Una dada que no es pot negligir és la que proporciona la reforma estatutària de 1999, en la qual s'introdueix el que ara és l'apartat 3 de l'article 3 de l'Estatut d'autonomia balear, inspirat clarament en el de Catalunya:

Les institucions de les Illes Balears garantiran l'ús normal i oficial dels dos idiomes, prendran les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i crearan les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

La norma no només posa en relleu el principi d'equiparació jurídica del català i del castellà com a llengües oficials, sinó que al·ludeix clarament a la vigència dels fonaments del procés normalitzador, procés que hom reconeix com a inacabat i, en tot cas, mereixedor encara d'accions positives fins a arribar a la igualtat lingüística plena pel que fa als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

Hi ha, en el fragment transcrit, una directriu adreçada als poders públics, i particularment al poder executiu, en el sentit d'impulsar el procés de normalització a través de mesures que, lògicament, han de ser adequades i coherents amb la finalitat pública perseguida. Per això, difícilment es poden veure emparades per l'Estatut disposicions amb les quals s'interrompi, se suspengui o s'alenteixi el procés de normalització.

La normalització de la llengua catalana no és únicament un conjunt de processos, de disposicions i de mesures. Per damunt d'això, la normalització és un valor superior de l'ordenament balear que, des d'un punt de vista jurídic, desplega efectes prescriptius envers la resta de normes legals i reglamentàries provinents de les institucions autonòmiques. No s'ha oblidar que aquests efectes es produeixen en el context del que disposa el mateix Estatut d'autonomia, que és, com proclama l'article 147.1 de la Constitució, «la norma institucional bàsica de cada comunitat autònoma».

NOTA BIBLIOGRÀFICA

Una relació dels treballs més destacats sobre l'ordenació jurídica de la cooficialitat lingüística a les Illes Balears es conté a COLOM PASTOR, Bartomeu (2001): *Veinticinco años de Autonomía balear. Estudios jurídicos sobre el autogobierno*

(1977-2000). Madrid: Marcial Pons; Govern de les Illes Balears, Institut d'Estudis Autonòmics; Universitat de les Illes Balears. Aquest llibre també inclou dos treballs importants d'aquest autor sobre els principis de la Llei de normalització lingüística i sobre el model lingüístic educatiu a les Illes Balears.

Un recull sistematitzat de la legislació lingüística, preferentment adreçat a l'àmbit de l'ensenyament i de l'Administració educativa, es troba a SBERT GARAU, Miquel (*et al.*) (2003): *Normativa lingüística del sistema educatiu*. Col·lecció Legislativa 6. Palma: Govern de les Illes Balears, Institut d'Estudis Autonòmics.

Vegeu, així mateix, els apartats dedicats al marc normatiu sobre l'ús social de la llengua, redactats per Bartomeu Colom Pastor i Lluís Segura Ginard, que es contenen a les memòries del Consell Econòmic i Social: CES (2002): *Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2001*. Vol. II. Palma: Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Pàg. 737 i seg.; CES (2003): *Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2002*. Palma: Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Pàg. 509 i seg. En aquesta darrera, també hi trobareu (pàg. 45 i 46) un apartat de suggeriments sobre qualitat de vida i protecció social, aprovat pel Ple de la institució, que inclou aspectes relatius al marc normatiu sobre l'ús social de la llengua.